

København, 16. juli 2016

Mellempfolkeligt Samvirkes høringsvar på “Verden 2030”

Mellempfolkeligt Samvirke (MS) takker for muligheden for at afgive høringsvar på udkast til “Verden 2030”. Processen omkring en ny udviklingspolitisk og humanitær strategi har indtil videre været veltilrettelagt, åben og inkluderende, og MS er kommet med input, som vi er glade for er taget i betragtning. Selvom det nærværende udkast i sin helhed er meget anderledes, end MS ville have skrevet det, forholder vi os i dette høringsvar til det konkrete udkast og kommer særligt med kommentarer på udvalgte områder: Fattigdomsorientering, inklusiv og bæredygtig vækst, skat, migration, menneskerettigheder og demokrati.

Helt overordnet ser MS både positive og negative elementer i det fremlagte udkast. Vi mener, at det er positivt og også oplagt rigtigt, at verdensmålene danner den nye ramme for dansk udviklingssamarbejde, og at verdensmål 16 om fred, retfærdighed og institutioner er en tværgående prioritet med særligt blik for civilsamfundets råderum og vilkår. Vi roser det særlige fokus på unge uden dog at se det formålstjenlige i at erklære dette et uformelt 18. verdensmål. Ligeledes støtter vi det særlige fokus på skrøbelige stater, bedre samtænkning mellem humanitær og langsigtet bistand, samt fokuset på støtte til bedre skatteforvaltning i udviklingslande både som en styrkelse af demokrati og som det måske væsentligste bidrag til finansieringen af 2030 dagsordenen. Ligeledes bifalder vi fastholdelsen af den menneskerettighedsbaserede tilgang til udvikling, og anbefaler, at dette tydeliggøres og fastslås tidligere i udkastet end på fjerdesidste side, som tilfældet er nu.

For at sikre ambitionen om at udarbejde en langsigtet strategi for det danske udviklingspolitiske samarbejde, anbefaler vi, at strategien i højere grad begrundes i det overordnede formål med dansk udviklingspolitisk samarbejde, dvs. fattigdomsbekæmpelse og fremme af demokrati, menneskerettigheder og bæredygtig udvikling, altså 2030 dagsordenen, snarere end i kortsigtede, flygtige og snævre danske interesser, som tilfældet er i det forelagte udkast. Ligeledes anbefaler vi, at det skal fremgå tydeligere hvordan den vækst, dansk udviklingssamarbejde skal fremme, også fordeles retfærdigt. Vi mener, at et fokus på migration og udvikling er relevant, men opfordrer stærkt til at hovedformålet med en dansk indsats bliver at skabe demokratiske samfund, hvor mennesker har lyst til at bo og blive, frem for håndtering af menneskestrømme.

Danmarks udviklingspolitiske vision, pejlemærker, prioritering

Mens fattigdomsorienteringen af dansk udviklingssamarbejde, som er fastlagt ved lov og som har været et særligt dansk kendetegn igennem flere årtier, er tydelig i senere kapitler, konstaterer MS, at det i høj grad er fraværende i strategi-udkastets første to kapitler. Dette er overraskende ikke mindst i lyset af, at Kristian Jensen gentagne gange i løbet af sit første år som udenrigs- og udviklingsminister har slået fast, at bekæmpelse af fattigdom er hovedformålet – et *sine qua non* – med dansk udviklingssamarbejde. MS anbefaler, at det overordnede formål med dansk udviklingssamarbejde om at bekæmpe fattigdom gennem en fattigdomsorienteret udviklingspolitik skrives tydeligt ind i kapitel 1 og kapitel 2, inklusive i de fire strategiske pejlemærker i sektion 2.1. Derudover anbefaler vi, at det i sektion 2.2. gøres klart, at det første

kriterie (ud af fire) for dansk udviklingssamarbejde om fattigdom altid skal være udgangspunkt og opfyldes i danske indsatser uanset, hvilke andre kriterier der måtte være opfyldt i tråd med loven om dansk udviklingssamarbejde og med tidligere udmeldinger fra Kristian Jensen, senest i forbindelse med præsentationen af udkastet på Folkemødet 2016.

Inklusiv, bæredygtig vækst

Et nyt og styrket fokus på den produktive sektor er fornuftigt, fordi verdens fattigste lande ikke kan indfri FNs verdensmål for bæredygtig udvikling og særligt målet om at afskaffe fattigdom eller skabe jobs til millioner af unge, uden at udviklingslandenes egne økonomier udvikles mere og i markant anden retning, end det er tilfældet i dag. Vi anbefaler, at det understreges, at danske tiltag først og fremmest vil styrke udviklingslandenes *egne* produktive sektorer.

Særligt det seneste årtis høje vækstrater i en række udviklingslande har vist, at bekæmpelse af fattigdom og nye jobs ikke automatisk følger med en økonomisk udvikling. Millioner af mennesker lever i fattigdom i udviklingslande med høje vækstrater uden, at de har haft "mulighed for og frihed til selv at indfri sit potentiale og tage hånd om egen og familiens skæbne." Det nærværende udkast tager kun i ringe grad højde for, hvorledes det danske udviklingspolitiske samarbejde kan bidrage til, at den vækst, der skabes, kommer de fattigste borgere direkte til gode på trods af, at det netop er det, som er udviklingssamarbejdets hovedformål i forbindelse med vækst og økonomisk udvikling. Vi anbefaler derfor, at det først i kapitel 6 skrives eksplicit ind, at danske initiativer skal komme den fattige del af et lands befolkning direkte til gode. Vi anbefaler, at de efterfølgende afsnit revideres derefter. Det betyder bl.a., at det i kapitel 6.1 om "vækst gennem bæredygtighed" skrives ind, at Danmark også vil arbejde for at sikre fattige borgere adgang til livsvigtige naturressourcer. I kapitel 6. 2 skal det klargøres, at den danske indsats for bedre rammebetingelser og "erhvervs-klima" for bæredygtig vækst indebærer, at forbedringer skal ske med henblik på at hjælpe især de millioner af fattige mennesker og særligt kvinder, som arbejder i den uformelle sektor og lavtlønnede formelle jobs. Endvidere anbefaler vi, at arbejdet for bedre rammebetingelser primært skal forbedre vilkårene for mindre, nationale aktører. I kapitel 6.3 om myndighedssamarbejde og forskning, anbefaler vi, at det skrives ind, at der skal være fokus på samarbejdsområder med stort potentiale for reduktion af fattigdom.

Ansvarlig virksomhedsadfærd medvirker til at realisere virksomheders potentielt enorme positive bidrag til bæredygtig udvikling, ligesom det i første omgang sikrer, at virksomheder ikke gør skade på miljø og menneskerettigheder. Vi er glade for at se, at dansk støtte til privatsektorudvikling og engagement med lokale, danske og internationale virksomheder og investorer "vil følge principper om effektivitet, samfundsansvarlighed og additionalitet", samt at FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhverv trækkes frem som særlig relevant standard. Det er særligt afgørende, at Danmark går videre og styrker både arbejdet med standarder, styring og resultatmåling af alle indsatser, som involverer private aktører og private midler, idet Danmark ønsker at lave normsættende projekter, som kan opskaleres internationalt. Vi anbefaler derfor, at det tilføjes, at Danmark vil arbejde for at sikre virksomheders ansvarlighed gennem lovgivning og ikke alene gennem frivillighed, da det vil gavne de mange virksomheder, som arbejder målrettet med ansvarlighed. Derudover opfordrer vi til, at der indskrives et princip ind om, at Danmark vil sikre større åbenhed og gennemsigtighed i forbindelse med alle privatsektor indsatser – det er en forudsætning for, at Danmarks tværgående fokus på verdensmål 16 om fred, retfærdighed og institutioner kan bidrage til at styrke ansvarligheden af indsatserne over for samarbejdslandenes befolkninger.

Ulighed, omfordeling og skat

I sektion 6.4 er det meget positivt, at skat forsat vil være en prioritet for Danmark. Udover at være en hel central brik i den samfundskontrakt mellem borgere, virksomheder og stat, som

demokratiske samfund bygger på, så er der store summer at hente til finansiering af 2030 dagsordenen. Danmark kan i endnu højere grad bidrage til at styrke denne kontrakt og finansieringsgrundlaget for 2030 dagsordenen, hvis Danmark vælger at gå videre end kapacitetsudvikling af udviklingslandenes skattemyndigheder ved at fremme lovgivning og aftaler mellem lande, som udvider skattegrundlaget ved at lukke huller mellem og i systemer og tøjle kapløbet mellem lande og regioner mod bunden på selskabsskatter og skatterabatter. Som følge af det tværgående fokus på Verdensmål 16, anbefaler vi, at mobiliseringen af nationale ressourcer til bæredygtig udvikling via skat gives førsteprioritet i indsatsen for at sikre finansiering af 2030 dagsordenen. Vi anbefaler ligeledes, at Danmark arbejder for at sikre, at FN har en central rolle i at regulere skatteområdet, så det er et demokratisk og repræsentativt system, der håndterer skat og forbinder det aktivt med fremme af bæredygtig udvikling.

Et dansk fokus på skat er også positivt, fordi omfordeling via skat spiller en særlig rolle i at sikre en retfærdig fordeling af de værdier og den vækst, der skabes i et samfund. Det styrker den sociale kontrakt og udviklingslandenes mulighed for at bekæmpe fattigdom ved at finansiere basale rettigheder, som udkastet rigtignok nævner. Men kampen mod ulighed i form af verdensmål 10 og behovet for omfordeling står svagt i det øvrige strategi-udkast. Ulighed skal *”håndteres gennem de rammebetingelser, der gør, at det enkelte menneske har frihed og lige muligheder til at tage hånd om sin egen og familiens fremtid”*, men i det øvrige udkast udfoldes det ikke, hvordan rammebetingelser i form af for eksempel offentlige ydelser, som er særlig målrettet kvinder, kan have stor effekt på såvel fattigdom som ulighed. Vi anbefaler, at behovet for omfordeling og bekæmpelse af ulighed skrives ind i især kapitel 6.

Migration

Migration er langt fra et nyt fænomen og historien er fuld af eksempler på, at fejlslagen og ulige fordelt udvikling, klimaforandringer og indskrænkelse af det demokratiske rum fører til at et stort antal mennesker vælger at søge at skabe sig en tilværelse andre steder end der, hvor de er født og opvokset. I dag er det først og fremmest udviklingslande, altså lande, der også på andre måder er udfordrede, der både er ’afsendere’ og ’modtagere’ af migranter. Derfor giver et nyt fokus på migration i udviklingsindsatsen god mening, såfremt den centrale indsats går på at afhjælpe årsagerne til ofte livsfarlig og illegal migration og skabe bæredygtige samfund, hvor folk har lyst til at bo og blive. Vi anbefaler, at netop det sidste bliver Danmarks hovedfokus og at selve håndteringen af migration, samt tilbagetagelse af egne statsborgere og opbygning af lokale strukturer i den forbindelse bekræftet i kapitel 5.1 og 5.2 skrives helt ud af dansk udviklingspolitik.

Især unge mangler alternativer til migration og er i særlig risiko for at lade livet på Middelhavet eller tilslutte sig voldelige og udemokratiske bevægelser, som fører til afvikling snarere end udvikling af deres egne samfund. Derfor bifalder vi, at der i kapitel 5.3 om årsagerne til migration er fokus på unge, og på en helhedsorienteret tilgang til migration, som omfatter støtte af ”opbygningen af stabile og retfærdige samfund, der giver borgerne indflydelse og medbestemmelsesret, hvor der er ligestilling...”. Vi anbefaler også, at det gøres klart, at migration ikke kan standses via bekæmpelse af fattigdom alene – det er i høj grad den ulighed i muligheder på en lang række områder både i de lande folk migrerer fra og i forhold til Europa, som driver migration.

Menneskerettigheder, demokrati og ligestilling

Menneskerettigheder, demokrati og ligestilling er i høj grad danske mærkesager, og vi er glade for, at det også fremover vil være centrale emner i dansk udviklingssamarbejde og at det danske udviklingssamarbejde fortsat vil bygge på en rettighedsbaseret tilgang. Særligt er det væsentligt at fastholde en særlig dansk tilgang til at anerkende og understøtte civilsamfundets muligheder for at bidrage til bæredygtig udvikling, samt civilsamfundets rolle i at sikre demokratisk deltagelse. Et frit og aktivt civilsamfund er en afgørende forudsætning for, at der skabes transparente og ansvarlige institutioner samt udviklingsresultater, som er langvarige, bæredygtige og retfærdige.

I særlig grad er det væsentligt, at strategi-udkastet anerkender, at civilsamfundets vilkår og råderum og det enkelte menneskes politiske frihedsrettigheder er under pres et stigende antal steder i verden, og at Danmark også vil påtage sig et ansvar for at modvirke den tendens. Indskrænkningen af råderummet sker særligt i forbindelse med civilsamfundets forsamlings-, forenings- og ytringsfrihed samt fortalervirksomhed, og derfor er det afgørende, at Danmark i alt arbejde på alle niveauer i både ord og gerning holder fast i, at netop almindelige menneskers ytringsfrihed og mulighed for at få indsigt i og påvirke beslutningsprocesser er en grundlæggende rettighed.